

ΤΥΠΟΣ ΕΓΓΡΆΦΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ

School Adaptability

as a key to develop a child's potential

Co-funded by
the European Union

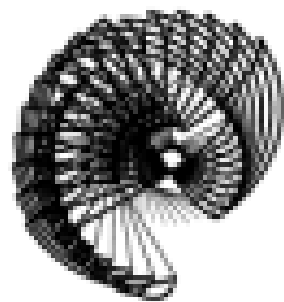

Co-funded by
the European Union

ΕΤΑΙΡΟΣ

Fondazione Patrizio Paoletti

FONDAZIONE
PATRIZIO PAOLETTI

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 3 ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ
- 5 ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
- 9 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ ΚΑΙ
ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥΣ
- 14 Η ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑ ΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ

Σε αυτή την ενότητα το υλικό εστιάζει στην υποστήριξη της σωστής νοοτροπίας για το σημαντικό έργο της ολοκλήρωσης που απαιτείται. Στην πραγματικότητα, η εργασία με ένα άλλο άτομο είναι αδύνατη χωρίς πρώτα να δουλέψει κανείς στον εαυτό του. Ειδικότερα, το υλικό χωρίζεται σε 3 θεμελιώδη κλειδιά για την καλή κατανόηση των Μοντέλων: αυτο-κίνητρο, αναγνώριση της προκατάληψης και διαφορετικότητα ως ευκαιρία.

Το είδος του υλικού που επιλέγεται είναι το ενημερωτικό δελτίο, με σκοπό την αποτελεσματική οργάνωση της σκέψης, την αύξηση της ενεργητικότητας σε σχέση με συγκεκριμένες καταστάσεις, την αποφυγή γνωστικών προκαταλήψεων και την ανάδειξη και ανταλλαγή αξιών.

ΕΪΔΟΣ ΥΛΙΚΟΥ

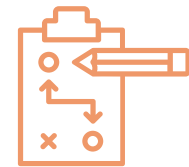
Ο κύριος στόχος της εργαλειοθήκης είναι να παρέχει μια πρακτική ολοκλήρωση των δύο μοντέλων από την άποψη των εργαλείων, του υλικού μελέτης και των κατευθυντήριων γραμμών. Παρέχει τη δυνατότητα πρακτικής εξάσκησης με τα εργαλεία που περιλαμβάνονται στα Μοντέλα και τα νέα υλικά που παρέχονται στο παρόν έγγραφο, προκειμένου να χρησιμεύσει ως εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς και επίσης ως εκπαίδευση για τους εκπαιδευτές, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς που θα είναι εκφραστές των Μοντέλων στο σχολείο τους.

Το υλικό της εργαλειοθήκης περιλαμβάνει:

Μελέτες περίπτωσης:

περιεχόμενα που θα δώσουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να μάθουν από διαφορετικές εμπειρίες και δράσεις και να προβληματιστούν για το πώς θα μπορούσαν να τις χρησιμοποιήσουν ή να τις αλλάξουν στις πραγματικές τους συνθήκες.

Μαθησιακά σενάρια:

παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν με μια πιθανή κατάσταση και να φανταστούν πώς θα μπορούσαν να εφαρμόσουν τα εργαλεία και τις γνώσεις των Μοντέλων.

Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης

ερωτηματολόγια, λίστες ελέγχου, εργαλεία και μέθοδοι αξιολόγησης για τον έλεγχο της προόδου και τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων που αναλαμβάνονται

Ενημερωτικά φυλλάδια:

θεωρητικό και πρακτικό περιεχόμενο για την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/νοοτροπίας.

Δραστηριότητες:

συγκεκριμένα υλικά για την επίτευξη στόχων με την τάξη.

1. Αυτοκινητοποίηση

Η αυτοπαρακίνηση είναι η ικανότητα να παρακινείτε τον εαυτό σας, στην απλούστερη μορφή της, η δύναμη που σας ωθεί να κάνετε πράγματα. Οι άνθρωποι μπορούν να παρακινηθούν από πολλά πράγματα, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Συνήθως, η παρακίνηση είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων.

Γιατί είναι σημαντικό για τους ειδικούς στην εκπαιδευτική σχέση

Σύμφωνα με τους Edward Deci και Richard Ryan, τους συγγραφείς της θεωρίας του αυτοπροσδιορισμού, τα εσωτερικά κίνητρα είναι το καλύτερο κίνητρο για δράση. Αυτό το είδος κινήτρων δεν μπορεί να "αγοραστεί". Αποτελεί τη βάση της ενεργητικότητας με στόχο τη μάθηση και την ανάπτυξη, καθώς και της φυσικής περιέργειας και της επιθυμίας να επιτύχετε την κυριαρχία και να γίνετε σπουδαίοι σε αυτό που κάνετε. Από την άλλη πλευρά, οι εξωτερικοί παράγοντες, όπως οι ανταμοιβές και οι τιμωρίες, εντείνουν την αντιπαλότητα, η οποία καταστρέφει τη συνεργασία σε μια ομάδα. Το σύστημα των ανταμοιβών και των τιμωριών δημιουργεί εξωγενή κίνητρα και, ως αποτέλεσμα, το νόημα της εργασίας και η αίσθηση ευθύνης της εργασίας του εκπαιδευτικού κινδυνεύουν να γίνουν λιγότερο διαδεδομένα. Η επιθυμία να πάρει κανείς μια ανταμοιβή και να αποφύγει την τιμωρία αρχίζει να κυριαρχεί. Η ανάγκη για μια γρήγορη ανταμοιβή σκοτώνει τη δημιουργικότητα και την ποιότητα της εργασίας, εισάγει μια ρουτίνα και κλισέ ενέργειες με στόχο την επίτευξη της επιτυχίας (μερικές φορές προκαλεί επίσης εξαπάτηση, κοινωνικά απαράδεκτες συμπεριφορές). Οι άνθρωποι αρχίζουν να ενεργούν προκειμένου να κερδίσουν ή να αποφύγουν κάτι, και το νόημα της εργασίας απαξιώνεται. Η θεωρία του αυτοπροσδιορισμού των Deci και Ryan εστιάζει σε τρεις τομείς: ικανότητα, αυτονομία και συγγένεια. Ο συνδυασμός αυτών των τριών συνιστωσών δημιουργεί εσωτερικά κίνητρα.

Επάρκεια

είναι η ικανότητα να εκτελεί κανείς τα επαγγελματικά του καθήκοντα. Είναι η πεποίθηση των εκπαιδευτικών ότι μπορούν να εφαρμόσουν το Μοντέλο, ότι μπορούν να εργαστούν με έναν μαθητή που επιστρέφει από το εξωτερικό στο εγχώριο εκπαιδευτικό σύστημα, ότι διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί είναι πεπεισμένοι ότι είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις στην εργασία τους. Είναι δύσκολο να διατηρήσεις το κίνητρό σου όταν νιώθεις ότι δεν μπορείς να κάνεις κάτι. Η ανάγκη για την κατοχή ικανοτήτων σχετίζεται με το άνοιγμα και την ανάληψη δραστηριοτήτων ανάπτυξης, τη συμμετοχή σε μαθήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης.

Κατά την οικοδόμηση εσωτερικών κινήτρων, είναι σημαντικό να έχετε επίγνωση του νοήματος - να γνωρίζετε τον σκοπό και το νόημα της εργασίας. Είναι η απάντηση σε δύο απλές ερωτήσεις: 1) Ποιος χρειάζεται τη δουλειά μου; 2) ποιον εξυπηρετεί; Δεν είναι πάντα εύκολο να δούμε τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα της εργασίας ενός εκπαιδευτικού. Ωστόσο, η συνειδητοποίηση της σημασίας και του σκοπού των καθημερινών μαθημάτων και δραστηριοτήτων του εκπαιδευτικού αυξάνει τα κίνητρα και βελτιώνει την ποιότητα των καθηκόντων που εκτελεί. Αξίζει να εξετάσουμε τι μπορεί να κάνει ένας εκπαιδευτικός για να ενισχύσει τα δικά του εσωτερικά κίνητρα στην εργασία του με έναν μαθητή με μεταναστευτικό υπόβαθρο:

Η αυτονομία

αποτελεί φυσική ανάγκη κάθε ανθρώπου. Στους ανθρώπους αρέσει να διαχειρίζονται οι ίδιοι τη ζωή τους, να παίρνουν μόνοι τους αποφάσεις, να έχουν αντίκτυπο στο τι κάνουν και πώς το κάνουν. Αυτή η ελευθερία επιλογής κάνει πιο έντονη την επιθυμία και την ανάγκη για δράση. Ως εκ τούτου, αξίζει να φροντίζετε για την αυτονομία όσον αφορά τα καθήκοντα, τον χρόνο, την ομαδική εργασία και τους τρόπους διεκπεραίωσης της εργασίας.

Σχέση

σημαίνει να έχεις ασφαλείς και ικανοποιητικές σχέσεις με τους άλλους. Είναι σημαντικό για τους ανθρώπους να ανήκουν σε μια ομάδα και να γίνονται αποδεκτοί από αυτήν. Αυτό τους επιτρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά και να δείχνουν τη δέσμευσή τους.

- Τι πρέπει να μάθει για να εργαστεί αποτελεσματικά με έναν μαθητή με μεταναστευτικό υπόβαθρο;
- Έχει ελευθερία δράσης στο σχολείο του/της; Πώς μπορείτε να αυξήσετε τον αντίκτυπό σας στο τι και πώς εργάζεται;
- Ποιος μπορεί να αποτελέσει πρόσθετη υποστήριξη στη διαδικασία προσαρμογής του μαθητή; Τι είδους υποστήριξη μπορεί να λάβει από τον διευθυντή του σχολείου, τους ειδικούς του σχολείου, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς του/της μαθητή/τριας;
- Τι θα κερδίσει από την αποτελεσματική προσαρμογή του μαθητή με μεταναστευτικό υπόβαθρο; Τι θα κερδίσει ο μαθητής; Τι θα κερδίσει η τάξη με τον μαθητή με μεταναστευτικό υπόβαθρο; Και τι θα κερδίσει η σχολική κοινότητα;

Η απαραίτητη νοοτροπία

Το βασικό ζήτημα της αυτοπαρακίνησης είναι η αυτογνωσία, η γνώση των αναγκών, των προτιμήσεων και των αξιών του ατόμου. Η εσωτερική παρακίνηση μπορεί να οικοδομηθεί στη βάση της αίσθησης νοήματος που συνδέεται με την ατομική ταυτότητα, ένα όραμα για τον εαυτό μας. Είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζουμε πώς αντιλαμβάνεται το άτομο τον εαυτό του ως εκπαιδευτικό, πώς ορίζει το ρόλο του.

Τα πιο συνηθισμένα λάθη

Για τη διατήρηση των κινήτρων, είναι σημαντικό να προσδιορίζεται με σαφήνεια ο στόχος που θέλει κανείς να επιτύχει και να βλέπει το σκοπό και τα οφέλη των ενεργειών που αναλαμβάνει. Αξίζει επίσης να χωρίσετε τα καθήκοντα σε στάδια και βήματα - ένας πήχης προσδοκιών που έχει τεθεί πολύ ψηλά μπορεί να αποθαρρύνει. Είναι λάθος να κάνει κανείς τα πάντα ταυτόχρονα. Είναι πιο ωφέλιμο να συνεργάζεστε με άλλους εκπαιδευτικούς και ειδικούς του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να ξεχνούν να επιβραβεύουν τον εαυτό τους για τυχόν επιτεύγματα.

Η Τεχνική

Υπάρχουν πολλές τεχνικές που υποστηρίζουν την αυτο-παρακίνηση. Οι περισσότερες από αυτές αφορούν τις πεποιθήσεις και τις στάσεις. Η στάση "Μπορώ, αλλά δεν χρειάζεται", "Μπορώ και το κάνω γιατί μου δίνει ευχαρίστηση", η αναζήτηση ωφελειών για τον εαυτό μας από τις ενέργειες που κάνουμε, η αποφυγή κουτσομπολιού και παραπόνων: η εστίαση στις λύσεις και όχι στα προβλήματα, η φροντίδα για το σωστό εργασιακό περιβάλλον, η φροντίδα για την ευεξία μας, η διαχείριση του χρόνου, η αυτοεπιβεβαίωση, ο οραματισμός της επιτυχίας. Αυτές είναι μερικές μόνο από τις τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Υπάρχει ένας αριθμός εκπαιδευτικών βίντεο και δεδομένων σχετικά με αυτές τις τεχνικές που είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο. Ο καθορισμός στόχων είναι επίσης σημαντικός για την παρακίνηση του ατόμου να δράσει. Σε αυτόν τον τομέα, η τεχνική SMART μπορεί να είναι χρήσιμη. Υποδεικνύει ότι κάθε στόχος πρέπει να είναι συγκεκριμένος, μετρήσιμος, ελκυστικός, ρεαλιστικός και χρονικά προσδιορισμένος. Ο καθορισμός ενός στόχου σας δίνει επαρκώς την ευκαιρία να τον επιτύχετε και έτσι σας παρακινεί να θέσετε νέες ενδιαφέρουσες προκλήσεις.

Πού μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε στα μοντέλα

Η διατήρηση της προσπάθειας και της δέσμευσης είναι σημαντική για την εφαρμογή και των δύο μοντέλων.

Τι μπορείτε να κάνετε για να το εκπαιδεύσετε (μία άσκηση)

Για τη διατήρηση της αυτοπαρακίνησης είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν ορισμένα στοιχεία. Θα πρέπει κανείς να λαμβάνει υπόψη του μια σειρά από πράγματα όταν παρακινεί τον εαυτό του να δράσει:

1. Καθορίστε σαφώς ποιος είναι ο στόχος σας όταν εργάζεστε με έναν μαθητή με μεταναστευτικό υπόβαθρο - τι θέλετε, ως εκπαιδευτικός, να επιτύχετε ως τελικό αποτέλεσμα της εργασίας σας με τον μαθητή. Είναι καλό να καταγράψετε αυτόν τον στόχο.
2. Συνειδητοποιώντας ποια είναι τα οφέλη που θα αποκομίσει ο μαθητής και η οικογένειά του και τι θα κερδίσετε εσείς, ως εκπαιδευτικός, από την υλοποίηση αυτού του στόχου.
3. Αίσθηση της επιρροής στις ενέργειες που γίνονται - να θυμάστε ότι μπορείτε να τροποποιήσετε το προτεινόμενο Μοντέλο και να το προσαρμόσετε στις ικανότητές σας και στην ιδιαιτερότητα του μαθητή με τον οποίο εργάζεστε.
4. Εφαρμογή του Μοντέλου βήμα προς βήμα - η λεγόμενη μέθοδος των μικρών βημάτων. Το να τα κάνετε όλα μαζί μπορεί να είναι τρομακτικό και αποθαρρυντικό, ο διαχωρισμός σε μέρη και στάδια σας επιτρέπει να ενισχύετε τα κίνητρά σας συχνότερα, μετά από κάθε μικρή επιτυχία.
5. Συνεργασία - μην ενεργείτε μόνοι σας - να θυμάστε ότι υπάρχουν άλλοι εκπαιδευτικοί και ο διευθυντής που μπορούν να σας υποστηρίξουν. Μπορείτε να βοηθήσετε και να παρακινήσετε ο ένας τον άλλον. Διαφορετικοί άνθρωποι μπορούν να είναι υπεύθυνοι για επιμέρους βήματα - δεν χρειάζεται να αναλάβετε την ευθύνη για τα πάντα.

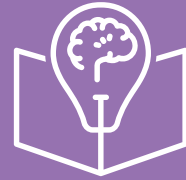

2. Αναγνώριση των προκαταλήψεων και υπέρβασή τους

Η λέξη "προκατάληψη" σημαίνει προκατάληψη και συμβαίνει όταν κρίνουμε ένα άτομο και αξιολογούμε ένα ερέθισμα ως θετικό ή αρνητικό, χωρίς να έχουμε ισχυρή βάση ή έγκυρη αιτιολογία για αυτές τις κρίσεις. Η προκατάληψη μπορεί να έχει ισχυρή επιρροή στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι συμπεριφέρονται και αλληλεπιδρούν με τους άλλους.

Σκοπός αυτού του μέρους είναι να παρουσιάσει το θέμα των προκαταλήψεων και άλλα θέματα που συνδέονται με αυτές, όπως τα στερεότυπα και οι διακρίσεις. Είναι επίσης σημαντικό να αναπτύξει κανείς τη δική του ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ατομικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις για διάφορες ομάδες μαθητών και τους γονείς τους.

Γιατί είναι σημαντικό για τους ειδικούς στην εκπαιδευτική σχέση

Οι σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους καθώς και οι σχέσεις μεταξύ των ομάδων βασίζονται σε τρεις βασικούς όρους: στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις (Fiske & Tablante, 2015, Wojciszke, 2019). Το στερεότυπο είναι ένα είδος μήτρας που έχουμε στο μυαλό μας, ένα σχήμα σύμφωνα με το οποίο αντιλαμβανόμαστε ένα άλλο άτομο ή άλλους ανθρώπους. Συνήθως, αυτό το σχήμα είναι πολύ απλουστευμένο και βασίζεται σε ένα κύριο χαρακτηριστικό της ομάδας ή ενός ατόμου. Είναι δύσκολο να τροποποιηθεί και ενεργοποιείται σε καταστάσεις με περιορισμένη ποσότητα πληροφοριών. Παρά το γεγονός ότι το στερεότυπο είναι μια πρώιμη γενικευμένη πληροφορία για ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων, χρησιμοποιείται πολύ συχνά από τους ανθρώπους, επειδή τους βοηθά να βρεθούν ευκολότερα σε σχέση με ένα νέο άτομο ή μια νέα ομάδα (αν και όχι πάντα με τον σωστό τρόπο). Ο δεύτερος όρος, που συνδέεται άμεσα με το στερεότυπο, είναι η προκατάληψη. Εννοείται ως μια αρνητική στάση απέναντι σε ένα άτομο που προκύπτει μόνο από το γεγονός ότι το άτομο ανήκει σε μια συγκεκριμένη ομάδα. Ένας από τους πιο συνηθισμένους τύπους προκαταλήψεων είναι ο εθνοκεντρισμός, δηλαδή η απόρριψη ανθρώπων που ανήκουν σε ομάδες που διαφέρουν ως προς την κοσμοθεωρία, τη φυλή ή τον πολιτισμό. Η τελευταία από τις έννοιες που εντάσσονται στην κατανόηση των διαπροσωπικών ή ομαδικών σχέσεων είναι οι διακρίσεις.

Οι διακρίσεις μπορούν να γίνουν κατανοητές ως η συμπεριφορά με εχθρικό ή άδικο τρόπο απέναντι σε έναν εκπρόσωπο μιας διαφορετικής ομάδας. Αυτή η εχθρότητα προκύπτει μόνο από το γεγονός ότι το άτομο ανήκει σε μια συγκεκριμένη ομάδα, π.χ. μετανάστες. Οι τρεις αυτές έννοιες είναι στενά συνδεδεμένες και καθορίζουν τι θα συμβεί σε ένα άτομο κατά την επαφή του με εκπροσώπους άλλων ομάδων ή κατηγοριών ανθρώπων.

Αυτό που έχει στο μυαλό του ένα δεδομένο άτομο, το ατομικό του σχήμα αντίληψης, π.χ. των μεταναστών, μεταφράζεται στη στάση του απέναντί τους με βάση τη συμπάθεια (θετική στάση) ή την αντιπάθεια (αρνητική στάση).

Προχωρώντας παραπέρα, θα εκδηλωθεί επίσης στις αποφάσεις που λαμβάνει το άτομο αυτό και στις συμπεριφορές του, π.χ. δίνοντας λιγότερη προσοχή ή αντιμετωπίζοντας το άτομο σαν να μην καταλαβαίνει ή να μην ξέρει κάτι.

Τα πιο συνηθισμένα λάθη

Ένα τυπικό λάθος κατά τη δημιουργία σχέσεων με άλλους ανθρώπους, π.χ. εκείνους που λειτουργούν σε ένα διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο, είναι η έλλειψη επίγνωσης των δικών μας στερεοτύπων για αυτή την κατηγορία ανθρώπων. Η εμπλοκή στη στερεοτυπική σκέψη, και συνεπώς η εκδήλωση αρνητικών στάσεων προκατάληψης, είναι τόσο ισχυρότερη όσο λιγότερες γνώσεις έχει κανείς για ένα άτομο που ανήκει σε μια διαφορετική ομάδα. Η έλλειψη επίγνωσης των δικών του στερεοτύπων οδηγεί στο να υποκύψει κανείς σε αυτά και έτσι να κάνει διακρίσεις, π.χ. σε νέους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο ή στους γονείς τους. Το να υποκύπτει κανείς στα δικά του στερεότυπα και προκαταλήψεις μπορεί να εκδηλωθεί, μεταξύ άλλων: με την υπερεκτίμηση της παρουσίας ορισμένων χαρακτηριστικών, δυσκολιών ή προβλημάτων λειτουργικότητας, σε ορισμένα άτομα (π.χ. μαθητές που προέρχονται από άλλες χώρες).

Η απαραίτητη νοοτροπία

Το κλειδί για να ξεπεράσει κανείς τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις του είναι να συνειδητοποιήσει, να κατανοήσει τον αντίκτυπό τους στη δική του λειτουργία και τις λειτουργίες τους. Οι άνθρωποι συχνά υποκύπτουν στα στερεότυπα, αφού αυτά γίνονται ο οδηγός τους που τους δείχνει πώς να συμπεριφέρονται σε διάφορες αβέβαιες, νέες καταστάσεις. Έχοντας στο μυαλό του ένα συγκεκριμένο στερεότυπο, το άτομο "απαλλάσσεται" από τη σκέψη και δικαιολογείται η συμπεριφορά του (που συχνά περιλαμβάνει αρνητικές προκαταλήψεις).

Η τεχνική

Υπάρχουν πολλές τεχνικές για την τροποποίηση των αρνητικών στερεοτύπων και των προκαταλήψεων. Ανάμεσά τους μπορούμε να διακρίνουμε δύο που περιγράφονται συχνότερα στη βιβλιογραφία. Η πρώτη είναι γνωστή ως υπόθεση της επαφής - θεωρείται ότι η επαφή με τον εκπρόσωπο μιας συγκεκριμένης ομάδας ή κουλτούρας μπορεί να μειώσει τα αρνητικά στερεότυπα. Θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η επαφή αυτή θα πρέπει να είναι ελεύθερη και να δημιουργεί ισότητα στη σχέση. Η δεύτερη στρατηγική για την τροποποίηση των αρνητικών στερεοτύπων και των προκαταλήψεων είναι η αλλαγή της κατηγοριοποίησης. Υπάρχει σε δύο εκδοχές: την επανακατηγοριοποίηση και την αποκατηγοριοποίηση. Η επανακατηγοριοποίηση ενθαρρύνει κάποιον να αντιλαμβάνεται τους άλλους ανθρώπους όχι ως εκπροσώπους διαφορετικών ομάδων, π.χ. πολιτισμικής ομάδας, αλλά ως ανήκοντες σε μια ευρύτερη ομάδα, π.χ. Ευρωπαίους. Από την άλλη πλευρά, η αποκατηγοριοποίηση προτρέπει να σταματήσει η χρήση των κακέκτυπων και να αντιμετωπίσει τους ανθρώπους προσωπικά - όχι ως μια διαφορετική ομάδα αλλά ως μοναδικά άτομα που έχουν τη δική τους ιστορία ζωής και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Οι πληροφορίες σχετικά με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα στάδια κατά την εφαρμογή του μοντέλου που αναπτύχθηκε. Εξάλλου, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις μπορεί να αναδυθούν όχι μόνο στο στάδιο της προετοιμασίας των δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε μετανάστες μαθητές, αλλά μπορεί να είναι ορατά τη στιγμή της πρώτης επαφής των εκπροσώπων του σχολείου με τον νέο μαθητή ή τους γονείς του. Μπορεί επίσης να εμφανιστούν κατά τη διάρκεια των πρώτων επαφών με τους συμμαθητές.

**Πού μπορείτε να το
χρησιμοποιήσετε στα μοντέλα**

Τι μπορείτε να κάνετε για να το εκπαιδεύσετε (μία άσκηση)

Το κλειδί για τη μείωση των αρνητικών στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι στους νεοεισερχόμενους είναι η αύξηση της αυτογνωσίας του προσωπικού του σχολείου σχετικά με την ομάδα αυτή. Για να γίνει αυτό, το προσωπικό του σχολείου που είναι πιθανό να έρθει σε επαφή με μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο θα πρέπει να θέσει στον εαυτό του τις ακόλουθες ερωτήσεις: What do I think about people (pupils and their parents) coming back from or coming to my country from different countries?

1. Τι γνώμη έχω για το εκπαιδευτικό σύστημα σε άλλες χώρες;
2. Ποια είναι τα προσόντα, οι δεξιότητες των μαθητών που έρχονται στη χώρα μου από... (π.χ. Αγγλία, Γαλλία κ.λπ.);
3. Από πού μπορώ να αντλήσω πληροφορίες σχετικά με αυτά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά;
4. Πόσους εκπροσώπους μιας συγκεκριμένης χώρας έχω συναντήσει; Πόσοι από αυτούς είχαν τα χαρακτηριστικά που απαρίθμησα;
5. Τα παιδιά που προέρχονται από ποιες χώρες είναι τα καλύτερα/χειρότερα για να δουλέψω μαζί τους και γιατί;
6. Πόσο σίγουρος είμαι ότι ο μαθητής που προέρχεται από τη συγκεκριμένη χώρα θα έχει τα χαρακτηριστικά που απαρίθμησα;

3. Η ποικιλομορφία ως εκπαιδευτική ευκαιρία

Η προώθηση της ενσωμάτωσης και της ευαισθητοποίησης γύρω από την πολυπολιτισμική εκπαίδευση και η υιοθέτηση μιας προσέγγισης της διδασκαλίας που ανταποκρίνεται πολιτισμικά ωφελεί όλους τους μαθητές. Η δημιουργία μεγαλύτερης πολυπολιτισμικής ευαισθητοποίησης και ενσωμάτωσης όχι μόνο προωθεί την επιτυχία των μαθητών με διαφορετικό υπόβαθρο και ανάγκες, αλλά ενθαρρύνει την αποδοχή και βοηθά στην προετοιμασία των μαθητών να ευδοκιμήσουν σε έναν εκθετικά ποικιλόμορφο κόσμο.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project No. 2020-1-PL01-KA201-082096

Γιατί είναι σημαντικό για τους ειδικούς στην εκπαιδευτική σχέση

Κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός, μοναδικός και πολύπλοκος. Όχι μόνο η βιολογία (κωδικοποιημένη στο DNA) έχει αντίκτυπο στον τρόπο λειτουργίας του, αλλά και το κοινωνικό/πολιτισμικό πλαίσιο και η ατομική δραστηριότητα ενός ατόμου. Ο συνδυασμός αυτών των τριών παραγόντων προκαλεί ότι δεν υπάρχουν δύο πανομοιότυποι άνθρωποι που σκέφτονται, φαίνονται και συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο.

Παρά την ποικιλομορφία αυτή, οι άνθρωποι λειτουργούν ο ένας δίπλα στον άλλον στη δουλειά ή στο σχολείο και έχουν ένα χώρο συνεργασίας. Στις μέρες μας, το ζήτημα της διαφορετικότητας είναι όλο και πιο έντονα παρόν στη συνείδηση των ειδικών και των ερευνητών. Διαφορετικότητα σημαίνει ότι υπάρχει κάποια ανισότητα, συνήθως στο πλαίσιο των κοινωνικών διαφορών μεταξύ των ατόμων. Οι διαφορές αυτές μπορεί να αφορούν π.χ. το φύλο, την ηλικία, τη φυλή, την κοσμοθεωρία, την κοινωνική τάξη, την αναπηρία ή τον προσανατολισμό (Blaine & Brenchley, 2020). Το γεγονός ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των ατόμων συνεπάγεται την ανάγκη προσαρμογής της συμπεριφοράς και της προσφοράς των σχολείων στις ανάγκες, τις προσδοκίες ή τις ατομικές δυνατότητες κάθε μαθητή.

Τα πιο συνηθισμένα λάθη

Το μεγαλύτερο λάθος που γίνεται κατά τη διαδικασία της εκπαίδευσης των νέων είναι η προσπάθεια να τους αναγκάσουμε να ακολουθήσουν ένα συγκεκριμένο πρότυπο σκέψης, μάθησης και δράσης στο σχολείο. Αυτή είναι η πιο εύκολη προσέγγιση. Ταυτόχρονα, όμως, είναι και η λιγότερο αποτελεσματική, διότι αντί να αξιοποιεί στο έπακρο την ποικιλομορφία και τους διαφορετικούς τρόπους θεώρησης της περιβάλλουσας πραγματικότητας, καταστρέφει την ατομικότητα και τη δημιουργικότητα. Επίσης, συχνά συμβάλλει σε αισθήματα απόρριψης και παρεξήγησης στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ορισμένες από αυτές τις αρνητικές συνέπειες μπορεί να προκύψουν και σε περίπτωση ακατάλληλης προσέγγισης ενός μετανάστη. Η μοναδικότητά του/της μπορεί να εκδηλωθεί όχι μόνο στον τομέα των γλωσσικών διαφορών, αλλά και στον τρόπο σκέψης ή στις συνήθειες που σχετίζονται με την απόκτηση γνώσεων ή την κατανόηση των σχέσεων μεταξύ του εκπαιδευτικού και του μαθητή.

Η απαραίτητη νοοτροπία

La diversità

Το βασικό ζήτημα εδώ είναι, επομένως, η ετοιμότητα να αναγνωρισθεί και να γίνει αποδεκτή η ετερότητα των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και να τους δοθεί χώρος να χρησιμοποιήσουν αυτή την ετερότητα στις ομάδες της τάξης. Απαιτείται επίσης μεγαλύτερη ευαισθησία από τους εκπαιδευτικούς και άνοιγμα σε όσα επικοινωνεί ο νέος μαθητής.

Η τεχνική

Οι βασικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την προστασία της ποικιλομορφίας είναι:

- Ψυχοεκπαίδευση όσον αφορά τις συνθήκες της ανθρώπινης λειτουργίας και τους παράγοντες που τη διαμορφώνουν (βιολογία, πολιτισμός, δική μας δραστηριότητα)
- Ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της ποικιλομορφίας για την ομάδα/το σχολείο
- Επισήμανση των ατομικών συνεπειών που βιώνουν τα άτομα που απορρίπτονται
- Να είστε πιο προσεκτικοί στις ανάγκες των άλλων

Πού μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε στα μοντέλα

Οι πληροφορίες σχετικά με την ποικιλομορφία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα στάδια της εφαρμογής του μοντέλου που αναπτύχθηκε. Οι δυσκολίες που προκύπτουν από την αποδοχή της διαφορετικότητας μπορεί να γίνουν εμφανείς όχι μόνο στο στάδιο της προετοιμασίας δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Μπορεί να γίνουν ορατές κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας μεταξύ των εκπροσώπων του σχολείου και ενός νέου μαθητή ή των γονέων του. Μπορεί επίσης να εμφανιστούν κατά τη δημιουργία επαφών με συνομηλίκους, π.χ. σε μια νέα τάξη.

Τι μπορείτε να κάνετε για να το εκπαιδεύσετε (μία άσκηση)

Προκειμένου να αυξηθεί η αποδοχή της διαφορετικότητας, θα πρέπει να αναπτυχθεί σχετική ευαισθητοποίηση όχι μόνο μεταξύ του προσωπικού του σχολείου, αλλά και μεταξύ των μαθητών που θα έρθουν στο μέλλον σε επαφή με άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Nel caso di insegnanti/personale scolastico, è opportuno svolgere un esercizio che consiste in una serie di domande:

1. Πώς αισθάνομαι όταν έρχομαι σε επαφή με ανθρώπους που είναι εντελώς διαφορετικοί από εμένα;
2. Ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζω τότε;
3. Ποια στοιχεία της διαφορετικότητας είναι ιδιαίτερα δύσκολα για μένα (π.χ. πολιτισμικά, κοσμοθεωρίας κ.λπ.);
4. Τι μου συμβαίνει όταν αισθάνομαι ότι παρεξηγούμαι ή σκέφτομαι διαφορετικά όταν συναναστρέφομαι με άλλους ανθρώπους;
5. Ποιες ιδιότητες πρέπει να ενισχύσω για να λειτουργώ καλύτερα όταν αλληλεπιδρώ με ανθρώπους που διαφέρουν σημαντικά από εμένα;

Για τους μαθητές στο σχολείο, είναι καλή ιδέα να πραγματοποιήσετε μια άσκηση που περιλαμβάνει την υποβολή των ακόλουθων ερωτήσεων και αργότερα τη συζήτηση των απαντήσεων στην τάξη:

- Πώς αισθάνομαι με ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από εμένα;
- Ποια θετική συνεισφορά μπορεί να προσφέρει στην τάξη μου ένα άτομο που είναι εντελώς διαφορετικό από εμένα, π.χ. έχει διαφορετική εμφάνιση, διαφορετικό χρώμα δέρματος ή διαφορετικές πεποιθήσεις;